

การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33*
ADMINISTRATIVE GUIDELINE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL
INSTITUTES BASED ON GOOD GOVERNANCE FOR SCHOOLS IN THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA ZONE 33

พงศ์ศิริ พวงศรีเคน

Phongsiri Puangsriken

ธัชชัย จิตรนันท์

Thatchai Chittranun

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University, Thailand

E-mail: jaseng36@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลัก ธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 และ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำนวน 350 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า: 1) การบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 ประกอบด้วย 4 ด้าน 24 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ การบริหารควรมีการประชุมเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการตามข้อตกลงของปฏิบัติงานที่เขตพื้นที่จัดสรรให้ ส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณตามข้อมูลความจำเป็นด้วยความเป็นธรรม ปกครองครูโดยใช้หลักเมตตาธรรม มีการจัดทำแผนปฏิบัติและขั้นตอนการแสวงหาและบรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เปิดเผยขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการรับนักเรียน

* Received 25 April 2020; Revised 20 May 2020; Accepted 4 June 2020

ร่วมกันวางแผนการบริหารงานการศึกษาระหว่างสถานศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีการกระจายอำนาจ มีนโยบายปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามส่งเสริมให้สอดแทรกคุณธรรมทุกกลุ่มสาระ กำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับฟังความคิดเห็นในกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This research aimed to 1) current and desirable situation, 2) administrative guideline development of educational institutes based on good governance for schools in the Secondary educational service area zone 33 This research was divided into 2 periods. The first period was a study of research instrument comprised evaluation of the study of elements and indicators of educational institutes based on good governance for schools. Research sample included 350 teachers using Stratified Random Sampling. Research instrument comprised the second period evaluation of Administrative Guideline Development of Educational Institutes Based on Good Governance for Schools in the Secondary Educational Service Area Zone 33. Informants were 9 heads of each division. Research instrument was interview form. Statistical analysis comprised mean and standard deviation.

This research found the following results: 1) Current conditions, school administration based on good governance principles for schools Under the Office of Secondary Educational Service Area 33, it is at the medium level. Desirable Conditions School administration based on good governance for schools. Under the Office of Secondary Educational Service Area 33, the overall is at the highest level. 2) Guidelines for school administration based on good governance principles for schools consisting of 4 aspects, 24 guidelines can be summarized as follows The administration should have a meeting to formulate an action plan in accordance with the operational agreements provided by the area. There is a clear action plan and recruitment and appointment procedures. There are activities for students to learn from real experience. Disclose procedures and guidelines for accepting students at every step. Jointly plan the educational administration between the school and those involved and decentralize Have a

policy to instill good values and promote morality in all groups Give an opportunity for those involved to select textbooks Require stakeholders to listen to their opinions on activities that will affect the stakeholders.

Keywords: Guideline Development, Good Governance, Administration

บทนำ

ปัจจุบันได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักการสากลที่ประเทศซึ่งปกครองในระบอบประชาธิปไตยใช้เป็นหลักในการบริหารประเทศ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่ เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำการกำหนดเป้าหมายระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้” (โชคสุข กรกิตติชัย, 2560)

ในด้านการศึกษาก็ได้มีการนำหลักบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยนับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากตระหนักดีว่าความเข้มแข็งของประเทศมาจากการพัฒนาศักยภาพของคนในชาติ โดยอาศัยระบบการศึกษาที่ครอบคลุมมีคุณภาพ และประชาชนมีส่วนร่วม (ศิรินารถ นันทวัฒน์กรมย์, 2547) เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม หลังจากมีการปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดไว้ในหมวด 5 มาตรา 39 ว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, 2545) ด้วยเหตุดังกล่าวนี้รัฐบาลจึงได้กำหนดในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ว่าให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคล สถานศึกษาดังกล่าวจึงมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดอำนาจ และหน้าที่ไว้เป็นกาลเฉพาะ นอกจากนี้ยังมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาที่จะทำนิติกรรมสัญญาใด ๆ ที่กฎหมายรับรองได้เอง จากการที่สถานศึกษาจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 นั้น ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งมี

อำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ผู้บริหารในสถานศึกษา ต้องมีการนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน อันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าใช้ในการบริหารงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 โดยได้ส่งเสริมโรงเรียนในสังกัดให้มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการพัฒนาหน่วยงานในสังกัดให้เป็นหน่วยงานที่สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ แยกแยะบทบาทหน่วยงานแต่ละระดับอย่างชัดเจน แต่ยังปรากฏปัญหาการดำเนินการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 เช่น ผู้บริหาร ไม่ดำเนินการพัฒนางานตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ขาดการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น การพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนไม่เป็นธรรม ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความไม่ เสมอภาค และผู้บริหารไม่จัดให้มีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ ให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และ พร้อมทั้งจะเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไป และไม่มีระบบการดูแลรักษาทรัพยากรของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษาและเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นหลักยึดในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิด ความเป็นธรรม มีความโปร่งใส ได้รับการยอมรับ และเชื่อถือ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา สังคม และประเทศชาติอย่างสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 109 คน ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จาก 85 โรงเรียน จำนวน 3,372 คน

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำนวน 350 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และทำการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) กำหนดค่าคะแนน เป็น 5 ระดับ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การตรวจสอบอำนาจจำแนก โดยการใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การตรวจสอบความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยการใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach'Alpha Coefficient) ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33

ตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติดี (Best Practice)

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่าย รวม 9 คน จากโรงเรียนทั้งสิ้น 3 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 พัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่าย รวม 9 คน จากโรงเรียนทั้งสิ้น 3 แห่ง

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการวิจัยทางการศึกษา หลักสูตรการสอน การบริหารการศึกษา

2. มีตำแหน่งทางวิชาการระดับชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ หรือเชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมินความเหมาะสมแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 ซึ่งเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) ประเมินความ เหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยจำแนกข้อความ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยรวมรายด้านและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ในภาพรวม (N = 350)

การบริหารสถานศึกษา โดยยึดหลักธรรมาภิบาล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การดำเนินงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การดำเนินงาน
1. การบริหารวิชาการ	3.84	0.70	มาก	4.94	0.24	มากที่สุด
2. การบริหารงบประมาณ	2.48	0.76	น้อย	4.96	0.20	มากที่สุด
3. การบริหารบุคคล	2.80	0.87	ปานกลาง	4.96	0.19	มากที่สุด
4. การบริหารทั่วไป	3.82	0.67	มาก	4.97	0.18	มากที่สุด
รวม	3.23	0.97	ปานกลาง	4.96	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่การบริหารวิชาการ การบริหารทั่วไป การบริหาร และการบริหารงบประมาณ สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหาร การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารวิชาการ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความเหมาะสม การนำไปใช้ของคู่มือแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน (N = 5)

รายการ	ความเหมาะสม			การนำไปใช้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เนื้อหาของคู่มือมีความสอดคล้องกับ ความมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือ	3.71	1.28	มาก	4.29	0.88	มาก
2. ความมุ่งหมายของคู่มือสอดคล้องกับการ บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้อำนวยการโรงเรียน	4.29	0.70	มาก	4.57	0.49	มากที่สุด
3. คู่มือใช้ภาษาถูกต้องตรงตามหลัก ภาษาไทย มีความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	4.00	1.07	มาก	4.29	0.70	มาก
4. เนื้อหาของคู่มือครอบคลุม แนวทางการ บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้อำนวยการโรงเรียน ดังนี้	4.14	0.64	มาก	4.43	0.49	มาก
4.1 การบริหารวิชาการ	4.57	0.49	มากที่สุด	4.71	0.45	มากที่สุด
4.2 การบริหารงบประมาณ	4.86	0.35	มากที่สุด	4.57	0.49	มากที่สุด
4.3 การบริหารบุคคล	4.86	0.35	มากที่สุด	4.57	0.73	มากที่สุด
4.4 การบริหารทั่วไป	4.71	0.45	มากที่สุด	4.71	0.45	มากที่สุด
5. เนื้อหาของคู่มือสามารถนำไปปรับใช้กับ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียน	4.00	0.53	มาก	4.29	0.45	มาก
โดยรวม	4.44	0.64	มาก	4.49	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินคู่มือแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33

โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสามารถนำไปใช้ได้ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการบริหาร ด้านงบประมาณอยู่ในระดับน้อยทั้งนี้อาจเนื่องจากความไม่โปร่งใสในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่ตรง กับความต้องการของสถานศึกษาเท่าที่ควรสอดคล้องกับการวิจัยของ นภัสพันธ์ ศรีคุณ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา พบว่าความคิดเห็นความเหมาะสมของแนวทาง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นความเป็นไปได้ของแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหาร สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (นภัสพันธ์ ศรีคุณ, 2559)

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1. การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ สถานศึกษาต้องจัดทำแผนปฏิบัติการบริหารงบประมาณตามข้อตกลงของการ ปฏิบัติงานที่เขตพื้นที่จัดสรรให้และเป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ส่งเสริมให้ครูและผู้เกี่ยวข้องศึกษากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติ คำสั่งทางการเงินให้เข้าใจอย่างถูกต้องตรงกัน ส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณตามข้อมูลความจำเป็นด้วยความ เป็นธรรม ปลุกจิตสำนึกให้บุคลากร ในสถานศึกษาปฏิบัติตนให้ปลอดจากการคอร์รัปชันและให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จัดซื้อจัดจ้างที่ โปร่งใส เปิดเผยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ทุกเวลา บัญชีรับจ่ายของโรงเรียนต้องมีความเป็นจริง เป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้ กระจายอำนาจการปฏิบัติงาน ทางด้านการเงินสู่ระดับการปฏิบัติให้มากขึ้น รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดทำแผนปฏิบัติการ บริหารงบประมาณตามข้อตกลงของการปฏิบัติงาน มีการมอบหมายแต่งตั้งคณะบุคคลผู้รับผิดชอบด้าน สอดคล้องกับการวิจัยของ อารยา บุตรพรม ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลของการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลมี แนวทางการพัฒนา ดังนี้สถานศึกษาต้องจัดทำแผนปฏิบัติการบริหารงบประมาณตามข้อตกลง ของการ ปฏิบัติงานที่เขตพื้นที่จัดสรรให้และเป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ (อารยา บุตรพรม, 2559)

2.2 การบริหารบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ สถานศึกษากำหนดเป้าหมายของงานและมาตรฐานตัวชี้วัดอย่างชัดเจนทุกงาน และแนวทางใน การพิจารณาความดีความชอบของสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดอย่างชัดเจน จัดบุคลากรเข้าทำงานตามความรู้ ความสามารถและความถนัดของแต่ละคน ปกครองครูและ บุคลากร ทางการศึกษาโดยใช้หลักเมตตาธรรม มีระบบการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ บุคลากรที่มีผลการ ปฏิบัติงานดีเด่น จัดทำหลักเกณฑ์ แผนปฏิบัติและขั้นตอนการแสวงหาและ บรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจนโปร่งใส แจ้งหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการพิจารณาความดีความชอบ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนงานและมาตรการแก้ไขปัญหาความ ขัดแย้งทั้งภายในสถานศึกษาและกับหน่วยงาน ชุมชน และบุคคลภายนอก จัดประชุมรับฟัง ความเห็นการพัฒนาโรงเรียน จัดให้มีการ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรทุกตำแหน่ง เพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง บุคลากร ทุกคนปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นเต็ม ความสามารถ จนประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับการวิจัยของ พระนที สิริปัญญา ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ผลของการศึกษาพบว่า แนวทางส่งเสริมและ พัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญ คือ 1) ด้าน นิติธรรม สถานศึกษาควร ส่งเสริมการเรียนรู้ นิติธรรมประพุดิตตนให้อยู่ในกรอบกฎหมาย จาริต ประเพณี 2) ด้านคุณธรรม การบริหารจัดการสถานศึกษาจะต้องยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม และ เป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม มีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนต่อหน้าที่และหลักธรรมาภิบาล 3) ด้านความโปร่งใส รายงานการประเมินตนเอง รายงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาระดับ การศึกษาชั้น พื้นฐานต้องเป็นความจริง ทุกขั้นตอนต้องยึดหลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ 4) ด้านการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วน ร่วม 5) ด้านความรับผิดชอบ สถานศึกษาควรมีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ ของตนเองและ ผู้อื่น 6) ด้านความคุ้มค่า สถานศึกษาควรเห็นคุณค่าของทรัพยากร ที่มีอยู่และพัฒนาให้เกิด ประโยชน์สูงสุด (พระนที สิริปัญญา, 2560)

2.3 การบริหารทั่วไปตามหลักธรรมาภิบาล มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ดำเนินงานทุกชนิดต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ กำหนดเป้าหมายผลผลิต ผลลัพธ์

ตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานของบุคลากร จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นการปฏิบัติให้ได้ รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ห้ามลงโทษนักเรียนโดยการเขียนตีและ การทำการในสิ่งที่เกินกว่าเหตุ เปิดเผยขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการรับนักเรียนทุกขั้นตอนอย่าง ตรงไป ตรงมา รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ร่วมกันวางแผนการบริหารงานการศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีการกระจายอำนาจสู่บุคลากรผู้ปฏิบัติ ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหา ความร่วมมือความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษา บุคลากรปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับกลับคืนมาเป็นหลัก สอดคล้องกับการวิจัยของ อธิธิพล บุญเดช ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า มีแนวทางดังนี้ จัดระบบการบริหารเพื่อให้เกิดการทำงานที่มี ประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด ควบคุม กำกับ ดูแลงานด้านงบประมาณด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารทั่วไป ใช้ฐานข้อมูลเดียวกัน ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ จัดทำแผนพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้ ครูมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษาและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม พัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาให้มีศักยภาพตามอำนาจหน้าที่และต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวง ศึกษาธิการ ซึ่งนอกจากข้อค้นพบของผู้ศึกษาแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็น ว่างานด้านคณะกรรมการ สถานศึกษามีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาอยู่ด้วย ผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญและพัฒนางาน คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อเป็นคณะทำงานที่มีบทบาท ในการบริหารสถานศึกษา จะทำให้การ บริหารงานฝ่ายบริหารงานทั่วไปมีความสมบูรณ์ (อธิธิพล บุญเดช, 2555)

2.4 การบริหารวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายของเขตพื้นที่ การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตร และการสอนให้แจ่มแจ้งและนำมาประยุกต์ใช้กำหนดเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีงามให้แก่แก่นักเรียนและส่งเสริมให้สอดแทรกคุณธรรมในการ จัดการเรียนรู้อย่าง ทุก กลุ่มสาระส่งเสริมให้มีระบบการทดสอบทางการศึกษาด้วยวิธีการที่ หลากหลาย โปร่งใส ให้ความยุติธรรมแก่ผู้เรียนกำหนดแผนและขั้นตอนการดำเนินงานด้าน วิชาการที่ชัดเจน จัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ เผยแพร่และใช้ประกอบการเรียนการสอน เปิด โอกาสให้ครูนักเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคัดเลือก

หนังสือเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา กำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดความต้องการและมีส่วนร่วมในการประเมินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลระบบบริหาร และจัดการศึกษา สร้างระบบการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมถึงนักเรียนทุก ระดับชั้น รับฟังความคิดเห็นในกรณีที่ต้องดำเนินกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขต บริการ การศึกษาและชุมชนใกล้เคียงกำหนดให้การบริหารงานทุกส่วนยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน สอดคล้องกับการวิจัยของ วิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สรุปเป็นรายด้านได้ ดังนี้ 1) ด้านหลักนิติธรรม ควรมีการดำเนินการ มีการจัดทำระเบียบ 2) ด้านหลักคุณธรรม ควรมีการดำเนินการ จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา 3) ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการดำเนินการ มีการให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ มีการประชาสัมพันธ์สร้าง ความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และมีการจัดทำ รายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปี (SAR) 4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ควรมีการดำเนินการ มีการวิเคราะห์ข้อมูลของ สถานศึกษา ข้อมูลชุมชน เพื่อจัดทำแผนพัฒนา สถานศึกษา และดำเนินการตามแผนพัฒนา สถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5) ด้านหลักความรับผิดชอบควรมีการดำเนินการพัฒนาออกแบบกระบวนการ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีการดำเนินการ มีการตรวจพิจารณาคุณภาพ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด เพื่อใช้ประกอบการเรียน การสอน รวมถึงการคัดเลือกหนังสือเรียนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตร (วิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 ประกอบด้วย 4 ด้าน 24 แนวทาง มีการประเมินความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอื่นนอกเหนือจากครู
2. การตอบแบบสอบถามในการวิจัย ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- โชคสุข กรกิตติชัย. (2560). ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. Hot Issue, 2560 (สิงหาคม), 1-7.
- นภัสนันท์ ศรีคุณ. (2559). แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระนที สิริปัญญา. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 123 ก หน้า 16 (19 ธันวาคม พ.ศ. 2545).
- วิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 33. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33.
- อารยา บุตรพรม. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อิทธิพล บุญเดช. (2555). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.